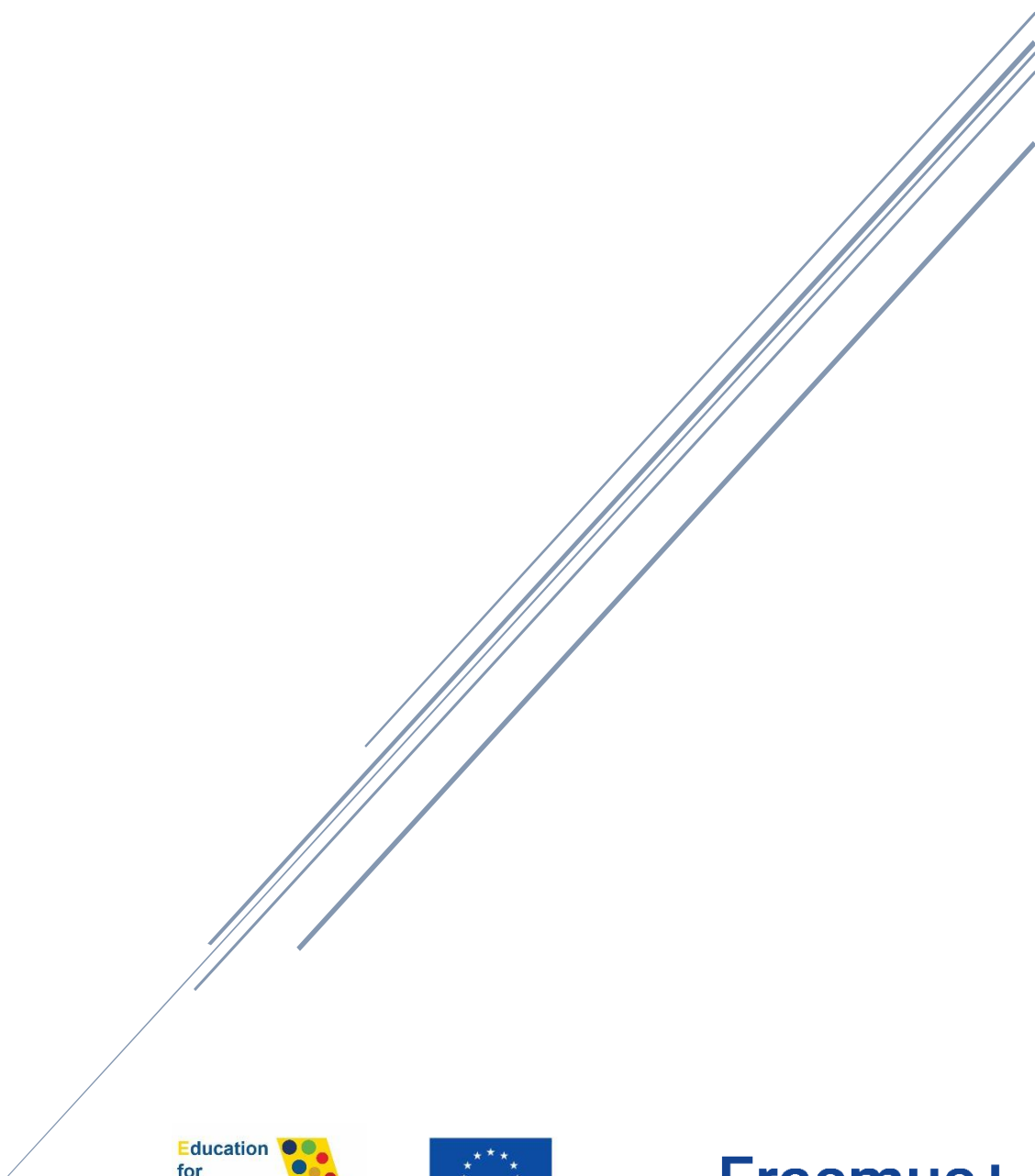

CADRUL CURRICULAR EDUCAȚIE PENTRU DEZVOLTARE DURABILĂ PENTRU DEZVOLTAREA ȘCOLILOR ÎN EUROPA

Kofinanziert von der
Europäischen Union

Erasmus+
Enriching lives, opening minds.

This project has been funded with support from the European Commission (Erasmus+). The document reflects the views only of the ESD:SuperVision 4.0 team and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Project partner consortium:

*Casa Corpului Didactic Dambovită
Daugavpils Universitāte
Daugavpils Valsts gimnazija
Integrierte Gesamtschule Oyten
Italian Association for Sustainability Science
RCE Oldenburger Muensterland e.V.
Scoala Gimnaziala Buciumeni
University of Edinburgh
Univerzita Karlova
University of Vechta
Vytauto Didziojo Universitetas*

*You may use our material under the **creative commons license for non-commercial use (CC-BY-NY)**, which means that we grant the following rights concerning the material here published:*

- *Sharing – You may share or distribute our material in any format or medium.*
- *Editing – You may remix, change and build on our material.*
- *The licensor cannot revoke these rights as long as you comply to our license terms.*

These rights are subject to the following terms:

- *Attribution – You must give appropriate credit, provide a link to the license, and indicate if changes were made. You may do so in any reasonable manner, but not in any way that suggests the licensor endorses you or your use.*
- *Non-commercial – You may not use the material for commercial purposes.*
- *No additional restrictions – You may not apply legal terms or technological measures that legally restrict others from doing anything the license permits.*

Any data you transmit will not be passed on to third parties.

 2023

Cadrul curricular Educație pentru Dezvoltare Durabilă pentru dezvoltarea școlilor în Europa

1. INTRODUCERE

Politicile curriculare din întreaga lume sunt din ce în ce mai orientate spre competențele necesare pentru capacitatea de inserție profesională, împlinirea personală și cetățenia activă. Competențele cursanților reprezintă un obiectiv final și un nucleu al curriculumului bazat pe competențe.

Educația pentru dezvoltare durabilă (ESD) este recunoscută ca un element integrant al educației de calitate și, în același timp, o cheie pentru crearea în comun a unor comunități mai juste, pașnice și durabile, contribuind astfel la punerea în aplicare a obiectivelor globale de dezvoltare durabilă (ODD). Dezvoltarea competențelor relevante ale cursanților și educatorilor este considerată o condiție prealabilă pentru o acțiune responsabilă pentru dezvoltarea durabilă. Subliniind rolul de lider al organizațiilor internaționale în ESD, documentele relevante ale UNESCO și ale Comisiei Europene sunt utilizate ca referință.

Cadrul își propune, în primul rând, să ofere un context strategic și un fundal conceptual, precum și să identifice rezultatele învățării care urmează să fie dezvoltate în școală. Acesta include domenii cognitive, sociale și emoționale, precum și comportamentale, care sunt toate importante în educația holistică. Subiectele transdisciplinare legate de ODD oferă contexte relevante pentru dezvoltarea competențelor datorită interpretării lor de către diferite discipline școlare, pe de o parte, și concentrării pe acțiuni autentice, orientate spre scop, pe de altă parte. Taxonomia SOLO (Structura rezultatelor învățării observate) asigură puncte de referință relevante atât pentru învățare, cât și pentru evaluarea competențelor, cu un accent deosebit pe creșterea complexității.

Cadrul nu este destinat să fie prescriptiv, în special luând în considerare diferitele contexte educaționale, contexte socioculturale și experiențe. Acesta ar trebui considerat un ghid flexibil care să fie utilizat în procesul de reorientare a curriculumului bazat pe competențe către educația transformatoare în funcție de circumstanțele naționale.

LISTA ACRONIMELOR

EC	Comisia Europeană
ESD	Educație pentru dezvoltare durabilă
EU	Uniunea Europeană
GCED	Educație pentru cetățenie globală
OECD	Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică
SDG(s)	Obiectivul (obiectivele) de dezvoltare durabilă
SOLO	Structura rezultatelor învățării observate
UN	Organizația Națiunilor Unite
UNECE	Comisia Economică pentru Europa a Organizației Națiunilor Unite
UNESCO	Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură
WSA	Abordarea întregii școli

2. CONTEXT STRATEGIC

“36.3. Educația, inclusiv educația formală, sensibilizarea publicului și formarea ar trebui recunoscute ca un proces prin care ființele umane și societățile își pot atinge potențialul maxim .”

*Agenda 21 a Organizației Națiunilor Unite,
Capitolul 36*

Agenda 21 a Organizației Națiunilor Unite (ONU) (1992), un plan cuprinzător de acțiune care trebuie întreprins la nivel global, național și local, subliniază rolul de lider al educației în realizarea dezvoltării durabile. Aceasta este, de asemenea, esențială pentru realizarea unor valori și atitudini, competențe și comportamente compatibile cu dezvoltarea durabilă și pentru participarea efectivă a publicului la luarea deciziilor. Recunoscând că țările au situații și priorități diferite, astfel încât să-și dezvolte propriile programe de implementare în conformitate cu strategiile lor, scopul comun este de a reorienta educația către dezvoltarea durabilă pentru a împuternici cursanții să întreprindă acțiuni transformatoare bazate pe cunoaștere pentru durabilitate.

Dezvoltarea durabilă este un concept în evoluție și ar trebui văzută ca un proces continuu de învățare și reflecție, prin urmare, înțelegerea nevoilor și priorităților de dezvoltare se poate schimba pe măsură ce experiența noastră crește. Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă (2015), adoptată de toate statele membre ale Organizației Națiunilor Unite, oferă un plan comun pentru pace și prosperitate pentru oameni și planetă, acum și în viitor. În centrul său se află cele 17 obiective de dezvoltare durabilă (ODD), inclusiv un obiectiv special pentru educație: ODD 4 "Asigurarea unei educații de calitate incluzive și echitabile și promovarea oportunităților de învățare pe tot parcursul vieții pentru toți".

Educația pentru dezvoltare durabilă (EDD) reprezintă o componentă integrantă a educației de calitate. Aceasta îmbunătățește dimensiunile cognitive, sociale, emoționale și comportamentale ale învățării. UNESCO a fost principala agenție a Organizației Națiunilor Unite pentru ESD de la Deceniul Națiunilor Unite pentru Educație (2005-2014). Scopul general al deceniului a fost de a integra principiile, valorile și practicile dezvoltării durabile în toate aspectele educației și învățării. Contribuția sa principală a fost sensibilizarea, care a contribuit la generarea de practici și proiecte interesante. Evaluarea deceniului a recomandat ca, printre altele, să fie nevoie de sprijin instituțional pentru a extinde și a menține aceste inițiative importante.

Programul global de acțiune pentru perioada 2015-2019 (2013) a remediat aceste deficiențe prin definirea a cinci domenii de acțiune prioritare axate pe: 1) promovarea politicii; 2) Transformarea mediilor de învățare și formare (abordări la nivelul întregii instituții); 3) Consolidarea capacităților educatorilor și formatorilor; 4) Împuternicirea și mobilizarea tinerilor; 5) Accelerarea soluțiilor durabile la nivel local.

Modul de încurajare a cursanților să întreprindă acțiuni transformatoare pentru durabilitate a fost o preocupare majoră pentru ESD, care este în esență cetățenia în acțiune. ESD evocă perspectiva învățării pe tot parcursul vieții, care are loc nu numai la școală, ci și în afara mediului școlar, pe tot parcursul vieții fiecărui individ . Prin urmare, EDD acoperă atât educația formală, cât și cea non-formală, inclusiv cetățenia și solidaritatea.

Noi orientări pentru 2030, Educația pentru dezvoltare durabilă: o foaie de parcurs (2020), se axează pe rolul educației în realizarea celor 17 ODD prin punerea în aplicare a ODD 4 și, în special, a obiectivului 4.7.

"4.7. Până în 2030, asigurarea faptului că toți cursanții dobândesc cunoștințele și abilitățile necesare pentru a promova dezvoltarea durabilă, inclusiv, printre altele, prin educația pentru dezvoltare durabilă și stiluri de viață durabile, drepturile omului, egalitatea de gen, promovarea unei culturi a păcii și non-violenței, cetățenia globală și aprecierea diversității culturale și a contribuției culturii la dezvoltarea durabilă."

Transformarea lumii în care trăim: Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă

Obiectivul ODD 4.7 oferă înțelegerea faptului că educația, inclusiv ESD și GCED, poate duce la transformarea socială către un viitor mai just, mai incluziv și mai durabil. Foaia de parcurs promovează intervențiile în cele cinci domenii prioritare anterioare, punând accentul pe integrarea EDD în educație, crearea de rețele, mobilizarea resurselor, precum și monitorizarea progreselor. Cu toate acestea, adesea EDD este interpretată cu

accent restrâns pe probleme de actualitate, mai degrabă decât cu o abordare holistică asupra conținutului învățării, pedagogiei și rezultatelor învățării pentru a aduce schimbarea comportamentală fundamentală către dezvoltarea durabilă. "Educația transformatoare implică predarea și învățarea orientate spre motivarea și împuternicirea cursanților fericiți și sănătoși să ia decizii și acțiuni în cunoștință de cauză la nivel individual, comunitar și global"¹.

Alte strategii educaționale la nivel internațional, cum ar fi cele ale OCDE și ale Uniunii Europene, subliniază, de asemenea, rolul competențelor transformatoare.

În documentul *Future of Education and Skills 2030* (2020) elaborat de Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE), sunt identificate trei categorii de competențe transformative care împreună abordează nevoia tot mai mare a tinerilor de a fi inovatori, responsabili și conștienți: 1) Crearea de valoare nouă; 2) Reconcilierea tensiunilor și dilemelor; 3) Asumarea responsabilității. Aceste competențe transformatoare sunt complexe, deci ar trebui traduse într-un set de construcții specifice (de exemplu, creativitate, gândire critică, responsabilitate, reziliență, colaborare) pentru o mai bună încorporare a acestora în programele școlare. Această busolă de învățare este un "cadru evolutiv" prin faptul că va fi rafinat în timp de comunitatea mai largă a părților interesate.

În Strategia Uniunii Europene (UE) Pactul verde european (2019), se afirmă: "Școlile, instituțiile de formare și universitățile sunt bine plasate pentru a colabora cu elevii, părinții și comunitatea mai largă cu privire la schimbările necesare pentru o tranziție reușită." Recenta propunere de recomandare a Consiliului privind învățarea pentru durabilitatea mediului (2022) încurajează integrarea durabilității mediului în toate politicile, programele și procesele de educație și formare, pentru a dezvolta abilitățile și competențele necesare pentru tranziția verde și pentru a contribui la foaia de parcurs a UNESCO.

Trebuie remarcat faptul că documentele internaționale ale UNESCO, OCDE și UE, subliniază rolul educației în realizarea ODD globale bazate pe ODD 4. ODD 4.7 vizat se referă la competențele transformatoare și, în același timp, oferă o oportunitate fără precedent de a integra educația pentru dezvoltare durabilă în educația școlară. Indicatorul calitativ 4.7.1 furnizat în Cadrul Global de Indicatori solicită coerență în reorientarea activităților-cheie către durabilitate: "Măsura în care (i) educația civică globală și (ii) educația pentru dezvoltare durabilă, inclusiv egalitatea de gen și drepturile omului, sunt integrate la toate nivelurile în: (a) politicile naționale de educație, (b) programele școlare, (c) formarea profesorilor și (d) evaluarea elevilor".

Același indicator 4.7.1 este, de asemenea, atribuit obiectivelor legate de educație ale ODD 12 și ODD 13, și anume "12.8 Până în 2030, asigurarea faptului că oamenii de pretutindeni au informațiile relevante și conștientizarea pentru dezvoltarea durabilă și stiluri de viață în armonie cu natura" și "13.3 Îmbunătățirea educației, a sensibilizării și a capacității umane și instituționale privind atenuarea schimbărilor climatice, adaptarea, reducerea impactului și avertizarea timpurie".

¹ UNESCO (2022) 5th UNESCO Forum on Transformative Education for Sustainable Development, Global Citizenship, Health and Well-being: recommendations for action towards transformative education.
<https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000381592>

3. CONTEXTUL CONCEPTUAL

“... nu mai este suficient ca elevii să dobândească cunoștințe, abilități, valori etc.”

*Competeniele Vutorului și Vutorul Curriculum-ului*², p. 27

Competențele cursanților ca rezultate ale învățării reprezintă un obiectiv final și un nucleu al curriculumului bazat pe competențe. Înțelegerea competențelor este încă în evoluție, cuprinzând diferite dimensiuni ale învățării, de exemplu cognitive, sociale și emoționale și comportamentale (UNESCO, 2019)³.

În secolul XXI, educația se confruntă cu provocarea de a permite indivizilor să-și dezvolte și să-și aplice potențialul în realități complexe, aflate în schimbare rapidă și să devină co-creatori responsabili ai societății viitoare. O abordare integrată și umanistă a educației, bazată pe „patru piloni”, așa cum este prezentată în Raportul Delors (UNESCO, 1996) este și mai importantă în lumea de astăzi decât oricând. De fapt, dimensiunile învățării (cognitive, sociale și emoționale și comportamentale) care sunt reflectate în diferite cadre de competențe și-au găsit rădăcinile în cei „patru piloni”.

‘Patru piloni’ (UNESCO, 1996) pag. 97	Dimensiuni ale învățării (UNESCO, 2019)
A învăța să înveți , prin combinarea cunoștințelor generale suficient de vaste cu posibilitatea de a lucra în profunzime pe un număr mic de subiecte. Aceasta înseamnă și a învăța să înveți astfel încât să beneficiezi de oportunitățile pe care le oferă educația de-a lungul vieții.	Cognitiv: pentru a dobândi cunoștințe, înțelegere și gândire critică despre problemele globale, regionale, naționale și locale, interconexiunea și interdependența diferitelor țări și populații, precum și aspectele sociale, economice și de mediu ale dezvoltării durabile.
A învăța să fii , pentru a-ți dezvolta mai bine personalitatea și pentru a putea acționa cu tot mai multă autonomie, judecată și responsabilitate personală. A învăța să trăim împreună , prin dezvoltarea înțelegerii celorlalți oameni și a aprecierii interdependenței – realizarea de proiecte comune și învățarea gestionării conflictelor – într-un spirit de respect pentru valorile pluralismului, înțelegerii reciproce și păcii.	Social și emoțional: să ai sentimentul de apartenență la o umanitate comună, împărtășirea valorilor și responsabilităților, empatie, solidaritate și respect pentru diferențe și diversitate, precum și să simți și să-ți asumi un sentiment de responsabilitate pentru viitor.
A învăța să faci , pentru a dobândi nu doar o abilitate ocupațională, ci și, mai larg, competența de a face față multor situații și de a lucra în echipă.	Comportamental: să acționeze eficient și responsabil la nivel local, național și global pentru o lume mai pașnică și mai durabilă

Atât „Patru piloni”, cât și Dimensiunile învățării necesită procese de învățare deschise, emancipatorii, adecvate societății post-moderniste. Cu toate acestea, Dimensiunile învățării, în comparație cu „Patru piloni” orientați spre proces, sunt mai orientate către rezultatele învățării (competențe) relevante pentru dezvoltarea durabilă. O interrelație reciprocă și o sinergie a trei dimensiuni de învățare (ca obiective) conduce la acțiuni bazate pe cunoștințe și valori.

² UNESCO (2017a). Future Competences and the Future of Curriculum. A Global Reference for Curricula Transformation, UNESCO, International Bureau of Education.

<http://www.ibe.unesco.org/en/news/future-competences-and-future-curriculum-global-reference-curriculum-transformation>

³ UNESCO (2019). Educational content up close: examining the learning dimensions of Education for Sustainable Development and Global Citizenship Education.

<https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000372327>

În ultimele decenii, politicile curriculare s-au concentrat din ce în ce mai mult pe competențele pe care elevii sunt așteptați să le dezvolte pe parcursul întregului proces de învățare. Înseamnă o trecere de la strategii educaționale orientate spre input la strategii educaționale orientate spre rezultate (Tiana, 2004). În practica educațională înseamnă o trecere de la abordări centrate pe profesor la abordări centrate pe elev, inclusiv relații predare – învățare – evaluare. Competența este înțeleasă în mod tradițional ca o combinație de cunoștințe, abilități și atitudini care trebuie aplicate într-un context sau o situație definită.

În cadrul Uniunii Europene, definițiile elementelor de competență sunt extinse și descrise după cum urmează (UE, 2018):

- „cunoașterea este compusă din fapte și cifre, concepte, idei și teorii care sunt deja stabilite și susțin înțelegerea unui anumit domeniu sau subiect;
- aptitudinile sunt definite ca abilitatea și capacitatea de a efectua procese și de a utiliza cunoștințele existente pentru a obține rezultate;
- atitudinile descriu dispoziția și mentalitățile de a acționa sau de a reacționa la idei, persoane sau situații”.

Complexitatea tot mai mare, interconexiunea, schimbarea rapidă, precum și incertitudinea și riscurile sunt caracteristice pentru diferite sfere ale vieții. În documentul de poziție al OCDE, Viitorul educației și competențelor, există, de asemenea, evidențierea circumstanțelor complexe, în evoluție și a interdisciplinarității: „Cunoștințele disciplinare vor continua să fie importante, ca materie primă din care se dezvoltă noile cunoștințe, împreună cu capacitatea de a gândi peste tot. limitele disciplinelor și „conectați punctele”” (OCDE, 2018, p. 5). Implică o trecere de la competențele specifice disciplinei către competențe generale/transversale, relevante pentru toate disciplinele sau domeniile disciplinare.

„Competențele” și „abilitățile” înseamnă lucruri diferite, deși adesea sunt folosite interschimbabil. „Competențele au o sferă mai largă. Ele se referă la capacitatea de a folosi cunoștințele – înțelese în sens larg ca cuprinzând informații, înțelegere, abilități, valori și atitudini – în contexte specifice și de a răspunde cerințelor.”(UNESCO, 2015, p. 40)⁴.

Este esențial ca, cursanții să poată face în mod inteligent conexiuni între elementele unei competențe, să le integreze și să le aplice în mod interactiv pentru a răspunde cerințelor contextuale, precum și pentru a le schimba contextele. O orientare către integritate și valori sunt reflectate în special în definiția unei competențe oferite de UNESCO: „Competența este definită aici ca capacitatea de dezvoltare de a mobiliza în mod interactiv și de a utiliza în mod etic informațiile, datele, cunoștințele, abilitățile, valorile, atitudinile și tehnologia pentru a se implica. eficient și acționează în diverse contexte ale secolului 21 pentru a atinge binele individual, colectiv și global” (UNESCO, 2017, p. 27).

Pentru dezvoltarea eficientă a competențelor, toate dimensiunile de învățare – cognitive, socio-emoționale și comportamentale – trebuie dezvoltate împreună pentru a crea efecte sinergice și holistice asupra rezultatelor învățării.

⁴ UNESCO (2015). Rethinking Education: Towards a Global Common Good?
<https://unevoc.unesco.org/e-forum/RethinkingEducation.pdf>

4. COMPETENȚE PENTRU DEZVOLTARE DURABILĂ

“Educația nu mai înseamnă doar a-i învăța ceva pe elevi, ci a-i ajuta să dezvolte o busolă fiabilă și instrumentele pentru a naviga cu încredere printr-o lume complexă, volatilă și incertă. .”

Construind viitorul educației⁵, p. 3

Dezvoltarea durabilă nu este un concept științific, ci mai degrabă un angajament politic general de a asigura bunăstarea umană, sănătatea societății și un impact limitat asupra mediului. Este nevoie de cetățeni activi, creativi și critici, care sunt buni să depășească problemele și conflictele în cooperare și care sunt capabili să combine cunoștințele teoretice cu inovațiile și ideile practice. Educația este cel mai puternic instrument de schimbare către durabilitate atât la nivel personal, cât și la nivel social. Setul de 17 ODD-uri acoperă toate provocările cheie importante pentru transformarea societății. Educația transformativă necesită, de asemenea, diferite metode educaționale înrădăcinate în contextele socio-culturale locale și implicarea cursanților ca cercetători sau co-dezvoltatori de practici.

Pentru a fi eficientă, educația ar trebui să reflecte principiile dezvoltării durabile în sine. Deși pot exista diverse interpretări ale principiilor de sustenabilitate, în funcție de domeniul specific de implementare, următoarele patru principii sunt fundamentale:

- principiul normativității;
- principiul echității;
- principiul integrării;
- principiul dinamismului.

Principiile durabilității aduc aspecte importante tuturor dimensiunilor învățării (cognitive, sociale și emoționale, comportamentale), precum și constructelor corespunzătoare ale rezultatelor învățării (competențe).

Valorile umaniste, cum ar fi respectul pentru viață și demnitatea umană, drepturi egale și justiție socială, diversitatea culturală și socială, precum și un sentiment de solidaritate umană și responsabilitate comună pentru viitorul nostru comun sunt la fel de importante pentru dezvoltarea durabilă. Pe de altă parte, o inițiativă de schimbare pozitivă în comunitate necesită luarea în considerare a cetățeniei ca o componentă indispensabilă a educației pentru dezvoltare durabilă ESD.

Dezvoltarea durabilă implică întotdeauna alegeri societale și normative, care se bazează în cele din urmă pe valori. Valorile nu pot fi predate direct. În schimb, elevilor ar trebui să li se ofere experiențe de relație personală cu problema luată în considerare. Mediile de învățare autentice, cum ar fi natura, mediile sociale și culturale, moștenirea culturală, precum și artele sunt elemente esențiale ale ESD și ale curriculum-ului bazat pe competențe în special.

O viziune holistică asupra lumii necesită abordări inter și transdisciplinare în educație pentru a aborda complexitățile în explorarea problemelor sociale, culturale, economice și de mediu. Schimbările rapide în diferite domenii ale vieții necesită procese continue de învățare și reflecție, explorând probleme și dileme controversate, acolo unde deciziile și soluțiile adecvate se pot schimba pe măsură ce experiența noastră crește.

ODD-urile, ca o reflectare a tendințelor complexe în dezvoltarea durabilă, sunt transdisciplinare. Ele oferă o oportunitate de a concentra predarea și învățarea pe probleme sau teme din lumea reală, implicând toate disciplinele relevante. Situațiile actuale sau propriile interese ale elevilor generează adesea punctul de plecare. Conexiunile cross-curriculare fac învățarea mai holistică și mai semnificativă pentru cursanți. Cu siguranță, există posibilitatea de a introduce subiecte SDG în subiecte individuale. Cu toate acestea, există riscul unei interpretări limitate (unilaterale) și va fi nevoie de timp suplimentar în programa disciplinei.

⁵ OECD (2022). Building the future of education.

<https://www.oecd.org/education/future-of-education-brochure.pdf>

Integrarea ODD-urilor în curriculum nu înseamnă inserarea de noi module tematice într-un curriculum deja supraaglomerat sau reducerea la minimum a importanței conținutului academic. În schimb, este vorba despre reorientarea subiecților pentru a obține rezultate de învățare de ordin superior prin procese cu dublu scop: studenții dobândesc cunoștințe și abilități în materie și, în același timp, învață cum să contribuie la o transformare durabilă a societății.

Există un acord general cu privire la opt competențe cheie pentru durabilitate care permit unei persoane să se implice în mod constructiv și responsabil cu lumea de astăzi (UNESCO, 2017b). Competențele cheie sunt înțelese ca transversale (independente de context) și includ următoarele: Gândire sistemică, Anticipativă, Normativă, Strategică, Colaborare, Gândire critică, Conștientizare de sine, Rezolvare integrată a problemelor. O selecție țintită a competențelor cheie (competențe transformative) reprezintă o trăsătură distinctivă în raport cu curriculum-ul bazat pe competențe.

Comisia Europeană (CE) se angajează să atingă Obiectivele de Dezvoltare Durabilă (ODD, iar educația de calitate (ODD 4) este o cheie pentru atingerea tuturor ODD. Recent, CE a prezentat două cadre de competențe care sunt compatibile cu dezvoltarea durabilă, și anume LifeComp (EC, 2020) și Cadrul european de competențe pentru durabilitate (EC, 2022). Aceste cadre acoperă competențele necesare elevilor de toate vârstele pentru a trăi, a lucra și a acționa într-o manieră durabilă.

Cu toate acestea, în special la nivelul școlii, este important să se asigure o experiență de învățare holistică bazată pe un echilibru al componentelor cognitive, socio-emoționale și comportamentale interconectate. Din acest motiv, pe lângă luarea în considerare a LifeComp, Cadrul european de competențe pentru durabilitate și Future of Education and Skills 2030 (OCDE, 2020), următoarele constructe de competențe sunt prezentate în Tabelul 2 și descrise în Anexa 1.

<i>Table 2</i>	
Competențe pentru dezvoltare durabilă	
Dimensiuni ale învățării	Competențe cheie
Cognitiv	Gândire critică; Gândirea sistemică; Gândire creativă
Social și emoțional (personal)	Comunicare; Colaborare; Solidaritate
	Reflexivitate; Orientare spre valoare; Responsabilitate
Comportamental	Explorarea viitoarelor alternative; Decizie inovatoare; Acțiuni transformatoare

În acest context, ar trebui subliniată și o perspectivă holistică: Cadrul acoperă un complex de rezultate ale învățării la fel de relevante, interdependente și interdependente. Pentru a face față oricărei situații date, indivizii activează o serie de abilități, care vor varia pentru a răspunde cerințelor fiecărei circumstanțe. Valorile încorporate în culturi formează o bază pentru dezvoltarea personală și socială.

Resurse utile de pe internet cu privire la ODD, inclusiv cele pentru educatori, precum și recomandări de acțiuni sunt prezentate în Anexa 2.

Evaluarea competenței pare a fi principala provocare în curriculum-ul bazat pe competențe. O competență înseamnă capacitatea dovedită a cursantului de a aplica cunoștințele și abilitățile în activități bazate pe valori, inclusiv în diferite medii de învățare și situații din viața reală. Pentru a surprinde progresul în dezvoltarea competențelor este necesară o taxonomie relevantă. În Cadrul, taxonomia SOLO (Biggs și Collis, 1982) este recomandată ca bază pentru descrierea rezultatelor învățării. SOLO înseamnă Structure of Observed Learning Outcomes și descrie treptat nivelurile realizărilor elevilor

Taxonomia SOLO stimulează crearea unui context relațional și a proceselor de învățare relațională pentru a promova educația transformativă pentru durabilitate. În cadrul taxonomiei SOLO, cunoștințele și înțelegerea sunt descrise ca o creștere a numărului și complexității conexiunilor pe care cursanții le fac pe măsură ce progresează de la nivelurile scăzute la cele înalte de dezvoltare a competențelor. Accentul se pune pe

profundimea și calitatea înțelegerii, mai degrabă decât pe cantitatea de informații. Trebuie subliniat faptul că direcția de creștere a complexității este o bază pentru gândirea sistemică.

O logică similară este folosită în descrierea acțiunii elevului: pornind de la cunoștințele declarative și acțiunea conform instrucțiunii/exemplului – până la planificarea și implementarea unei activități inovatoare precum și reflecția într-un context de dezvoltare durabilă/ ODD-urile (vezi Tabelul 3).

Dimensiunile învățării	Elemente de competență	Uni-structural	Multi-structural	Relațional (sistemic)	Rezumat extins
		Învățare de suprafață		Învățare profundă	
Cognitiv	Cunoaștere și înțelegere (aplicare)	Disciplinar, procedural	Multi-disciplinar, procedural	Inter-disciplinar, epistemic	Trans-disciplinar/ contextualizat, epistemic
Comportamental	Performanță	Conform instrucțiunilor/ exemple	Auti-direcționat, planificat	Profund, cu rezolvare de probleme	Responsabil, orientat pe valori
Social și emoțional	Atitudine (ca reflecție în performanță)	Atitudine acceptată (dată)	Atitudini diferite, căutare de argumente	Diferite atitudini, caută inter-relații	Atitudine autentică, bazată pe valori democratice, umaniste

Pentru a motiva, împuternici și îndruma cursanții să se transforme pe ei înșiși și pe societate, profesorii ar trebui să dobândească nu numai competențe pentru dezvoltarea durabilă, așa cum sunt definite pentru cursanți. În plus, au nevoie de așa-numitele „competențe ESD” pentru implementarea practicilor pedagogice orientate spre acțiune, precum și cunoștințe generale despre dezvoltarea durabilă.

Cadrul UNECE al competențelor pentru educatori (nu numai pentru profesori) servește drept linie directoare pentru a facilita cursanților să devină agenți de schimbare către durabilitate. O serie de competențe de bază este prezentată în mod explicit într-o manieră sistematică și cuprinzătoare și grupate în jurul a trei caracteristici esențiale (UNECE, 2011):

- o abordare holistică, care urmărește gândirea și practica integrate;
- imaginarea schimbării, care explorează viitoare alternative, învață din trecut și inspiră implicarea în prezent;
- realizarea transformării, care servește la schimbarea modului în care oamenii învață și a sistemelor care sprijină învățarea.

Setul de competențe pentru educatori nu este destinat să prescrie rezultate comportamentale; oferă un cadru pentru dezvoltarea profesională a educatorilor. Se sugerează adoptarea unei abordări a întregii școli pentru dezvoltarea profesională continuă a educatorilor la locul lor de muncă.

5. IMPLEMENTARE

Întreaga abordare a școlii (WSA) este recunoscută (atât de UNESCO, cât și de UE) drept cea mai eficientă abordare în dezvoltarea competențelor datorită sinergiei diferitelor componente ale activităților școlare. WSA

reunește motivația, conținutul și procesul de învățare, precum și ghidează modul în care lucrurile sunt decise și gestionate la școală, conducând cursanții să „învețe ceea ce trăiesc și să trăiască ceea ce învață”.

Un WSA își propune să integreze problemele de sustenabilitate structural și coerent în organizația școlii. Oferă oportunități unice pentru consolidarea capacităților, dezvoltarea competențelor și educația în valori atât a elevilor, cât și a profesorilor. De asemenea, promovează relații strânse cu societatea din jur pentru îmbunătățirea calității educației oferite. În cele din urmă, competența de acțiune a elevilor reprezintă principalul rezultat care ar putea fi atins prin sinergia tuturor componentelor vieții școlare.

Ca strategie coerentă pentru activitățile școlare, un WSA promovează un mediu de învățare inovator, democratic, care răspunde nevoilor comunității și implică o varietate de părți interesate în școală și în jurul acesteia. Experiențele de la școală creează un model viu de societate durabilă și servesc drept formare de conducere și cetățenie.

Annex 1

Competențe cheie	Descriere
Cognitiv	
Gândire critică	să pună în discuție și să evalueze idei, soluții, norme și practici; identifica punctele forte și punctele slabe ale dovezilor, argumentelor, afirmațiilor și convingerilor; reflectați asupra propriilor valori, percepții și acțiuni; să ia o poziție în discursul de sustenabilitate conform criteriilor de sustenabilitate
Gândire sistemică	să recunoască și să înțeleagă relațiile; analiza sisteme complexe; cercetarea modului în care sistemele sunt încorporate în diferite domenii și scări diferite; face față incertitudinii.
Gândire creativă	a aborda o problemă sau o provocare dintr-o nouă perspectivă, unghi alternativ sau cu o mentalitate atipică („think outside the box”); se angajează productiv în generarea, evaluarea și îmbunătățirea ideilor, care pot avea ca rezultat soluții originale și eficiente; reflectă și evaluează oportunitatea alternativei alese și a posibilelor consecințe ale acesteia.
Social	
Comunicare	să comunice respectuos și constructiv în diferite medii (inclusiv multiculturale); utilizați mai multe medii și tehnologii, precum și instrumente de rețea; exprima și înțelege diferite puncte de vedere; fiind tolerant și pregătit atât pentru a depăși prejudecățile, cât și pentru a face compromisuri.
Colaborare	să identifice membrii echipei/părțile interesate și interesele acestora; să motiveze și să faciliteze luarea deciziilor participative și angajamentul pentru implementare; să lucreze eficient în echipe diverse prin distribuirea responsabilităților și a conducerii; exercitați negocierea și construirea consensului în soluționarea conflictelor.
Solidaritate	să înțeleagă și să respecte diferitele valori, nevoi și perspective ale indivizilor/grupurilor; dezbateți și explorați echitatea și justiția în rezolvarea dilemelor și conflictelor; facilitarea coeziunii sociale; să colaboreze cu alții în interes comun sau public, inclusiv pentru dezvoltarea durabilă a societății.
Personal	
Reflexivitate	a reflecta asupra propriului rol în comunitatea locală și societatea (globală); să evalueze continuu și să motiveze în continuare acțiunile cuiva; tratați-vă sentimentele și dorințele cu empatie
Orientare pe valori	să identifice și să clarifice valori, să înțeleagă și să reflecte asupra normelor și valorilor care stau la baza acțiunilor cuiva; să negocieze valorile, principiile, obiectivele și țintele de durabilitate, precum și să ia decizii și judecăți adecvate; acționează în conformitate cu astfel de hotărâri.
Responsibilitate	să promoveze și să susțină drepturile omului, diversitatea socială și culturală și să își asume responsabilitatea pentru mediu; să evalueze consecințele propriilor acțiuni și ale acțiunilor colective; face față obstacolelor și schimbă-te; participa la viața civică și socială.
Behavioural	
Explorarea alternativelor viitoare	să înțeleagă și să evalueze mai multe viitoare – posibile, probabile și dezirabile; creați propriile viziuni pentru viitor; aplica principiul precauției; face față incertitudinilor, riscurilor și situațiilor dinamice.
Innovative decision	să caute noi informații, să proiecteze și să evalueze ancheta științifică în cadrul sistemelor complexe; să dezvolte noi cunoștințe, perspective, idei, tehnici, strategii și soluții și să le aplice în situații reale; luați decizii informate pe baza datelor/dovezilor, argumentelor științifice și clarificării valorii.
Transformative action	să aplice diferite abordări problemelor complexe de durabilitate și să dezvolte opțiuni de soluții viabile, incluzive și echitabile care să promoveze dezvoltarea durabilă; planificați, mobilizați în colaborare resurse (oameni și lucruri) și implementați acțiuni inovatoare care promovează sustenabilitatea la nivel local și mai departe.

Anexa 2

Despre SDGs

<https://sdgs.un.org/goals>
<https://sdghelpdesk.unescap.org/e-library>
<https://sdg-education.net/en/>
<https://sdg.humanrights.dk/en/goals-and-targets>
<https://www.undp.org/sustainable-development-goals>

Resurse despre SDG pentru profesori

<https://en.unesco.org/themes/education/sdgs/material/>
<https://en.unesco.org/themes/education-sustainable-development/what-is-esd/sd>
https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000247444_eng
<https://worldslargestlesson.globalgoals.org/about-us/>
<https://globalgoalscentre.org/resource-hub/>
<https://app.participate.com/pages/sustainable-development-goals-teacher-guide>
<https://oxfamilibrary.openrepository.com/handle/10546/620564>
<https://aroundersenseofpurpose.eu/>

Acționează!

<https://www.un.org/sustainabledevelopment/takeaction/>
<https://www.globalgoals.org/take-action/>
[https://www.academia.edu/37826350/Positive Actions for the Sustainable Development Goals](https://www.academia.edu/37826350/Positive_Actions_for_the_Sustainable_Development_Goals)
<https://sites.ungeneva.org/170actions/climate/#allgoals>
<https://sdg-action.org/>
<https://sdgs.scout.org/#goals>
<https://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/>
<https://act4sdgs.org/>
<https://sdgsinaction.com/>
<https://www.sdgactioncampaign.org/>
<https://www.goalsproject.org/>
<https://go-goals.org/>